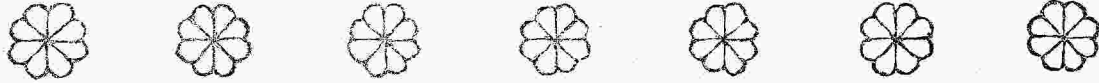

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός υφάνεται ήμα
δέξην πώς δε φοβάται την
ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φρυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΜΟΝΗ, ΚΕΡΙΑΚΗ 30 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 289

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Τρία λόγια (τέλος).
ΠΕΤΡΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ. Κριτικές αναποδιές.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗΣ. Ιστορικά ξεγυμνώματα
(συνέχεια).
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Στην ουσία.
ΑΘΗΝΑΙΟΣ. Το κόσμος.
ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ. Τωρινά και περασμένα.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Δ Ζήλος, Μελικέρτης, Μπόρας.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΙΧΟΙ

Όχι πού ή τύχη σέφερε στο σπίτι
για να χαλάσεις τη φωλιά του αστροίτη
δίπλα στην κούνα των πουλιών στημένη,
μά μόνο οι πόθοι οι αίματοαναμένοι,
—στην έκκληση γενιά χέρι να δώσεις
και μες τα γέρα να την ξαναγνώσεις.

Κι όπου σταλάζαν τοίχοι νοτιομένοι
μ' αίματα μάρμα και πηχτά βαμένοι
το ήλιόφωτο ξανθό τώρα ξεσπάει
σ' ώρα μεσημεριού κι ό πούν αγαπάει
δεμένος σ'ών ματιών το θερμό βύθος
της νέας του γενιάς μετράει το πλήθος.

Δ. ΖΗΛΟΣ

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Περνώντας ό κ. Ταγκόπουλος από την Πάτρα, διάβασε την περασμένη Κεριακή (23 του Μάρτη) απόγευμά του στην «Ένωση των Ελλήνων εργατών» μπροστά σε διακόσους περίπου εργάτες, την πολιτικοκοινωνική μελέτη του «Τωρινά και Περασμένα — Όχλος και Λαός». Οί εργάτες άκούσαν με προσοχή τή μελέτη και στο τέλος ξεσπάσαν σε χειροκροτήματα.

Υστερ' από τον κ. Ταγκόπουλο, ανέθηκε στο βήμα ό δημιουργός και πρόεδρος της «Ένωσης» κ. Γ. Μουρίκης δικηγόρος, κι αφού με λόγια θερμά ευχαρίστησε τον κ. Ταγκόπουλο, μίλησε στους εργάτες για τή μεγάλη σημασία του αγώνα του, τόσο τήν κοινωνική όσο και τήν εθνική, και τους σύστησε νάναί πάντα άδερφοί, γιατί ή ένωση είναι δύναμη και ή ένωση φέρνει τή νίκη.

Ό κ. Μουρίκης έχει μελετήσει βαθιά τó εργατικό ζήτημα και γι' αυτό έχει άφοσιωθεί σ'όψυχα σ' αυτό, δουλεύοντας και με τó λόγο και με τήν πένα για τó ζάπλωμα και τήν επίτυχία της ιδέας του. Είναι ρήτορας δυνατός και κατέχει τó μεγάλο μυστικό να ένθουσιάζει και φανατίζει τον κόσμο,

όχι με λόγια κούφικα και παχιά, μά με πλούσια έπιχειρήματα και με ζωντανές εικόνες.

ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Από τότε πού έγραφα τήν τελευταία κριτική μου τυπωθήκανε μερικά δράματα και διηγήματα πού αξίζει να γίνη λόγος γι' αυτά. Και θ' αρχίσω με τά διηγήματα του κ. Ξενόπουλου, Σειρά Τρίτη.

Μιλώντας εδώ και δυό χρόνια για τή «Μαργαρίτα Στέφα» του κ. Ξενόπουλου προσπάθησα να χαρακτηρίσω τó ταλέντο του και να δείξω πώς άν του λείπουν άλλα χαρίσματα — και μερικά σημαντικά — όμως δέν μπορούμε να τού άρνηθούμε τήν παρατηρητική άξιοσύνη. Τά ίδια συλλογίζουμαι και τώρα διαβάζοντας τά διηγήματά του. Ποιητής δέν είναι και δέν τόν αποτραβούν ούτε οί στοργγυλές γραμμές του κλασικού ούτε τά κυματιστά όνειροφαντάσματα ούτε οί συννεφιασμένες ψυχολογίες πού χάνονται μέσα στις αποδείλινες ψυχές για να φιλολογήσουνε κάτι διαβατάρικα μυστικά, κάποιες άπιαστες και δυσαρμόνιστες νοσταλγίες. Όχι, αυτός στέκεται μέσα στη ζωή τή θετική και τήν κοιτάζει καθώς είναι — έτσι άμορφη κι άσυνταίριαστη και σκόρπια και συχνά κωμική. Τού άρέσουνε οί χτυπητές εικόνες πού χοροπηδούνε γύρω μας, κυνηγώντας τις μικρές ήθογραφικές σκηνές, περιορίζεται συχνά στην είρωνική ξείστόρηση ταπεινών τύπων και παρατηρώ πώς ή τέχνη του άπαντ' τις κλητέρες επιτυχίες της σά ζουγραφίζει τύπους Ζακωθινούς. Φαίνεται πώς ή μούσα της πατρίδας είναι κείνη πού μιλάει πιο ρυθμικά στον κ. Ξενόπουλο.

Κι αυτό με φέρνει να πω πώς τó μόνο άληθινά καλό διηγήμα της συλλογής αυτής είναι ή «Άναθρεφτή». Βρίσκουμε κει μέσα τó σιδηρ' Άντανάκη τον Κιτραμή, έναν καλό άνθρωπό που όλο και καμώνεται τó σκληρό και τον άγριο και πού πάντα καταντ' να κάνει κείνο πού θέλει ή γυναίκα του — και μέλιστα παρά πάνω άπ' ό,τι του γυρεύει κείνη — έτσι από μιάν άδυναμία και κάποια ματαιότητα. Και μ' άρέσει ή έπαρχιώτικη αυτή ιστορία γιατί είναι γραμμένη με σωστή παρατήρηση και πέννα ζωντανή και γιατί ή γλώσσα της έχει ένα ντόπιο γούστο πού τήνε νοστιμεύει σημαντικά.

Άδικα όμως θα γυρέψουμε άλλο διαμάντι σάν τήν «Άναθρεφτή» μέσα σε τούτα τά διηγήματα. Τ' άλλα όλα — χαλίγια και βότσαλα πού ψευτολάμπουνε σάν πετράδια της θάλασσας μά πού μόνο τσικ-

μακόπετρες είναι — νεροπλυμένες κι αυτές. Καμπουριάζουν, κοντοστέκονται, κομπιάζουν, παρατρέχουνε και κάποτε κι αυτή ή παρατήρηση δέ φαίνεται σωστή κι ιδιόρρυθμη. Τά περισσότερα — έξαιρώ τον «Όχτρο Άθανάσιμο» πού έχει κάποια αξία — είναι γραμμένα δημοσιογραφικά, βιαστικά, δίχως τήν άγάπη του τεχνίτη για τó έργο του ή τήν έπιμονή περιέργεια του μελετητή. Ό «Μιλημένος Ένορκος» είναι καλό παράδειγμα γιατί έχει μέσα του όλα τά στοιχεία πού κάνουν τó δυνατό ήθογραφικό διήγημα μά κάποια άφροντισιά ή κι άνυπομονησία του χάλασε τή μορφή και τó έσπρωξε σε μιá γλώσσα πού μάς ξαφνίζει με άλλόκοτα παρακυλίσματα.

Του κ. Νιρβάνα τά διηγήματα — «Άλήθεια και Ψέμα» — είναι δουλεμένα με περισσότερη τεχνική στοργή και τ' άπαλοταράζει πάντα κάποιο άεράκι λυπημένης ποίησης. Δέ βρίσκουμε πιά εδώ τή γοργή ματιά του κ. Ξενόπουλου πού πάει κι άρπάζει τó ζωντανό περιστατικό από τó σθέρα, μά κάποιος αντίλαλος δημοτικού τραγουδιού και κάποια φιλοσοφική λαχτάρα πρós τó μυστήριο της ζωής μάς άνεβάζει κάποτε σε πιο γαληνεμένους όρίζοντες. Ό πρώτος δύσκολα βγαίνει από τήν πολυκόσμη ρούγα της χώρας, ό δεύτερος προτιμά ν' άποξενιέται στη σκιά της έκκλησούλας του βουνού ή και ν' άρμενίζει φεγγαρόψυχος σε παραμυθένιες χώρες άγανές και σε κόσμους ψιλοδιάφανης φαντασίας. Κι ακόμα σάν κατεβαίνει στον κόσμο μοιάζει σά να τότε πιάνη μά δειλία και σά να φοβάται πώς κι αυτός σάν όνειρο μπορεί να διαλυθί μπροστά του.

Ό κ. Νιρβάνας θέλησε σε τούτα τά διηγήματα να μάς μιλήση με απλά λόγια για φιλοσοφικές έννοιες και θαρρώ πώς μιá συστηματική άνάλυση της ψυχολογίας του θα μάς έδειχνε ότι τó κύριο του γνώρισμα είναι σάν ένα κούρασμα, σκεδόν ένας φόβος της ζωής. Ό πόνος σηκώνεται γύρω του σάν κάτι άνίκητο και μοιρόγραφο και σαρκαστικό κι είναι γι' αυτόνα τυραννία ή άσκήμια της ζωής. Δέ φαίνεται να βλέπη πώς ίσια ίσια οί δυσαρμονίες είναι τó θεμέλιο της ζωής, πώς δίχως αυτές ζωή δέ θα ύπαρχε, πώς όσο κι άν έμεις βαφτίζουμε Κακό κάθε τι πού δέν έχει συναρμοστή κατά τή δική μας αντίληψη του κόσμου, όμως μπορεί σ' άλήθεια κακό να μ'ην είναι μά ένας άπαραίτητος όρος της δικής μας ύγείας. Μερικοί έχουνε τή δύναμη της αντίδρασης, άλλοι πάλι προτιμούνε τó «λάθε βιώσας» και βρίσκουνε λιμάνι σε καμιά κυρηναική φιλοσοφία ή όμορφολάτρισσα ποίηση.

Μά πάλι κάποια διχογνωμία μάς βρίσκει και δώ. Μπορεί κατά βαθος κι αυτό ακόμα τó αποτραβήγμα κι αυτό τó ντροπαλό αντίκρυσμα κι είρωνικό